

ปัญหาและความต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ของแม่ชีในพุทธศาสนา เขตภาคกลาง

นางสาวพวงเพ็ญ สังข์นนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-909-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019419 ๒๕๓๖

PROBLEMS AND NEEDS REGARDING NON-FORMAL EDUCATION
OF BUDDHIST NUNS IN THE CENTRAL REGION

Miss Pongpen Sungkanun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Non-Formal Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

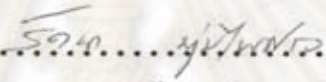
ISBN 974-582-909-9

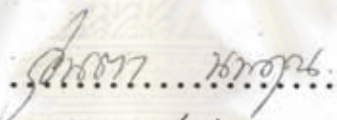
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาและความต้องการทางการศึกษาในระบบโรงเรียนของแม่ชี
ในพุทธศาสนา เขตภาคกลาง
โดย นางสาวพวงเพ็ญ สังข์จันทร์
ภาควิชา การศึกษาออกโรงเรียน
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล

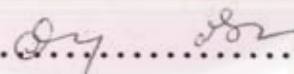
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

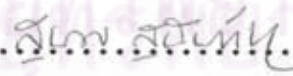

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรามัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ สุนทร สุนันท์ชัย)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ)

X

พงศเพ็ญ สังข์นนท์ : ปัญหาและความต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ของแม่ชีในพุทธศาสนา เขตภาคกลาง (PROBLEMS AND NEEDS REGARDING
NON-FORMAL EDUCATION OF BUDDHIST NUNS IN THE CENTRAL REGION)
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
อาชัญญา รัตนอุบล, 108 หน้า ISBN 974-582-909-9

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการทางการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนา เขตภาคกลาง และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการทางการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนาเขตภาคกลาง จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา
ระยะเวลาที่พำนัก โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือใน
การเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแม่ชีในพุทธศาสนาเขตภาคกลาง
จำนวน 406 คน และเจ้าอาวาสหรือหัวหน้าสำนักชีจำนวน 20 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

แม่ชีในพุทธศาสนามีปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาเรียงตามลำดับดังนี้คือ ปัญหาค่าใช้จ่าย
ในการลงทะเบียนเรียน ปัญหาไม่มีสถานศึกษาสำหรับแม่ชีในพุทธศาสนาโดยเฉพาะและปัญหา
ความไม่สะดวกในช่วงเวลาเรียนของสถานศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบัน แม่ชีมีความต้องการทาง
การศึกษานอกระบบโรงเรียน เรียงตามลำดับดังนี้คือ การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนา
ชุมชนและสังคมการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของ
ครอบครัว

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ของแม่ชีในพุทธศาสนา พบว่า แม่ชีในพุทธศาสนาที่มี อายุ ระดับการศึกษา และสถานที่พำนัก
ต่างกัน มีความต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 ทุกด้าน แต่แม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่พำนักต่างกันมีความต้องการทางการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C144378 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION
KEY WORD: PROBLEMS/NEEDS/NON-FORMAL EDUCATION/BUDDHIST NUNS/CENTRAL
REGION

POUNGPEN SUNGKANUN : PROBLEMS AND NEEDS REGARDING NON-FORMAL
EDUCATION OF BUDDHIST NUNS IN THE CENTRAL REGION. THESIS ADVISOR :
PROF. OONTA NOPAKUN AND ASST PROF. ARCHANYA RATANA-UBOL, Ph.D.
108 pp. ISBN 974-582-909-9

The purposes of this research were to study problems and needs regarding non-formal education of Buddhist nuns in the central region, to compare needs regarding non-formal education of Buddhist nuns in the central region by place of resident, age, period of nuns ordainance, and level of education. The instruments used in collecting data were; a 5 point scale questionnaire was constructed by the researcher; a sample of 406 nuns was used; and a structured interview form was used with a sample of 20 abbots and head of nuns.

The research findings were as follows:

The problems of Buddhist nuns were respectively; cost of registration in continuing education, no schools for Buddhist nuns only, and nonsuitable of schools time.

Non-formal education needs of Buddhist nuns were respectively general education, community development education, vocation education, and family education.

The result of the comparison of non-formal education needs when classified by place of resident, age, period of ordainance, and level of education, were significantly different at 0.01 in all the non-formal education areas except the area of period of ordainance.

ภาควิชา..... การศึกษานอกโรงเรียน.....
สาขาวิชา..... การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....
ปีการศึกษา..... 2535.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ ศาสตราจารย์
อุ้นตา นพคุณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่
ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา
จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขแบบสอบถาม และ
แบบสัมภาษณ์ ในการวิจัย ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณสถาบันแม่ชีไทยและคุณบัณฑิตา ขรรขยยุทธ เจ้าหน้าที่คณะกรรมการ
ศาสนาเพื่อการพัฒนาที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแม่ชีในพุทธศาสนา

ขอขอบคุณแม่ชีในพุทธศาสนาทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณครูประจำกลุ่มศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสมุทรสงคราม คุณแสงรุ่ง
ผ่องใส ที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ผู้ให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอตลอดมา

พวงเพ็ญ สังข์นนท์

ศูนย์วิจัยสุขภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานในการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	7
2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ประวัติความเป็นมาของแม่ชีในพุทธศาสนา.....	8
ศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	11
ความต้องการและความต้องการทางการศึกษา.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	22
ประชากรที่ศึกษา.....	22
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	78
ผลการวิจัย.....	78
การอภิปรายผล.....	82
ข้อเสนอแนะ.....	88

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	91
ภาษาไทย.....	92
ภาษาอังกฤษ.....	95
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก.....	98
ภาคผนวก ข.....	99
ประวัติผู้เขียน.....	108

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สถิติจำนวนวัด-สำนักชี และจำนวนแม่ชี พ.ศ.2534 จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์.....	10
2 สถิติจำนวนวัด สำนักชีและแม่ชีในพุทธศาสนา ของสถาบันแม่ชีไทย พ.ศ.2534.....	23
3 รายชื่อวัด/สำนักชี และจำนวนแม่ชีที่เป็นตัวอย่าง.....	24
4 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามสถานที่พำนัก.....	29
5 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามช่วงอายุ.....	30
6 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามระยะเวลาที่บวช.....	31
7 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษา.....	32
8 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามเหตุผลที่มาบวช.....	33
9 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามแหล่งที่มาของค่าใช้จ่าย.....	33
10 สื่อที่แม่ชีในพุทธศาสนาใช้ในการรับข่าวสารข้อมูล.....	34
11 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่เคยได้รับการศึกษาอบรม.....	35
12 ความคิดเห็นของแม่ชีในพุทธศาสนา เกี่ยวกับความสะดวกในการไปสถานศึกษา.....	36
13 ความคิดเห็นของแม่ชีในพุทธศาสนา เกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนทางการศึกษา ของเจ้าอาวาสหรือหัวหน้าสำนักชี.....	37
14 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามสาเหตุที่ไม่ได้ศึกษาต่อ.....	38
15 ปัญหาอุปสรรคสำคัญของแม่ชีในพุทธศาสนา เมื่อต้องการศึกษาต่อ.....	38
16 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนาจำแนกตามปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับ การเรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	39
17 ความต้องการการศึกษาพื้นฐาน.....	40
18 ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว.....	41
19 ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม.....	42
20 ความต้องการการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ.....	43
21 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาพื้นฐาน ของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีสถานที่พำนักต่างกัน.....	47
22 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ พัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว ของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีสถานที่พำนักต่างกัน.....	48

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
37 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกัน.....	63
38 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ-คหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกัน.....	64
39 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพ-อุตสาหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่ บวชต่างกัน.....	65
40 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพ-พาณิชย์กรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่ บวชต่างกัน.....	66
41 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพ-เกษตรกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่ บวชต่างกัน.....	67
42 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษา พื้นฐานของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	68
43 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ พัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัวของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน....	69
44 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ พัฒนาชุมชนและสังคมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	70
45 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ-คหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	71
46 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ-อุตสาหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน....	72
47 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ-พาณิชย์กรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน....	73
48 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ-เกษตรกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน....	74